

Черкасова Тетяна Анатоліївна
(м.Суми, Україна)

ПЕДАГОГІКА
(Сучасні методи викладання)

ЗАСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Досконале володіння іноземними мовами виступає сьогодні необхідною умовою для інтеграції України в світову спільноту, вхождення у відкритий інформаційний простір. Сучасне суспільство потребує високоосвічених, кваліфікованих спеціалістів, що вирізняються мобільністю, конструктивністю, динамізмом, здатних до встановлення ділових контактів і ділової співпраці з іноземними партнерами, володіють іноземною мовою на професійному рівні. Досягнення якісно нового рівня вивчення іноземних мов є одним з пріоритетних напрямів програми «Освіта. Україна XXI сторіччя». Тож, на часі є пошук стратегічних напрямків та підходів до навчання і впровадження їх в навчальний процес закладів вищої освіти. Першочергову роль в цьому процесі відіграє формування пізнавального інтересу до вивчення іноземних мов, оскільки зацікавленість студентів в навчанні є визначальним фактором, одним з найважливіших мотивів і найпотужнішим двигуном в процесі оволодіння знаннями. Одже, актуальність пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови обумовлена задачами сучасної освіти.

Проведені дослідження свідчать про те, що студенти добре сприймають і надовго запам'ятовують лише той матеріал, що викладався в позитивній атмосфері, тож, емоційне забарвлення в навчанні має неабияке значення.

Головна ціль навчання іноземним мовам полягає в розвитку комунікативних компетенцій студентів в усіх видах мовленевої діяльності: аудіюванні, мовленні, читанні, письмі, як природному засобі спілкування з дотриманням мовних та стилістичних норм іноземної мови.

Досягнення поставлених цілей напряму залежить не лише від здібностей і потреб молодого людини, але також від її мотивації і рівня пізнавальної

зацікавленості. Саме це і визначає напрямки діяльності та засоби досягнення цілі. Дослідження багатьох методистів та викладачів говорять про зниження пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови. Це обумовлено певними психологічними особливостями студентської молоді: прагненням до самостійності, відмовою від допомоги, незадоволенням що до контролю за виконанням робіт. На зниження пізнавального інтересу впливають також прогалини шкільного етапу навчання. Як правило, випускники середніх шкіл не володіють достатньо сформованою іншомовною комунікативною компетенцією: погано володіють основами граматики, не мають достатніх навичок читання та письма іноземною мовою і т. ін. Але головна причина, на мою думку, криється в відсутності грамотно розробленої методики розвитку та підтримання рівня мотивації до вивчення іноземної мови, недостатній увазі з боку вчителя до психологічних закономірностей розвитку мотивації та вікових особливостей студентів. Ціллю викладача є не примус до навчання, а формування зацікавленості в навчанні. Проблема стимулювання і підтримання пізнавального інтересу є актуальною и ключовою на всіх етапах навчання іноземній мові. Інтерес стимулює бажання вивчати та пізнавати, тим самим гарантуючи міцність набутих знань.

Проблемою пізнавального інтересу в навчанні займалось багато дослідників протягом усієї історії розвитку педагогіки. Не дивлячись на явні розбіжності, всі вони мають спільні аспекти, що визначають пізнавальний інтерес як вибірккову спрямованість людини на об'єкти і явища навколишньої дійсності; як стимул активності людини, під впливом якого, діяльність стає захоплюючою и продуктивною.

Дослідники пізнавального інтересу виділяють три основних мотиви до навчання:

- цікавість до предмету;
- усвідомлення;
- примус;

Цікавість до предмету має місце, коли людина отримує задоволення від

самого освітнього процесу. Вищим ступенем цікавості є захоплення. В цьому стані людина відчуває сильні позитивні емоції від навчання, а їх відсутність сприймає як негатив.

Усвідомлення приходить, когда людина розуміє необхідність навчання і примушує себе навчатись, навіть за відсутності інтересу.

Примус має місце, коли людину примушують навчатись викладачі, батьки, керівництво підприємства, тощо. Примус, як правило, супроводжується страхом покарання, або ж, навпаки, прагненням отримати нагороду. В більшості випадків він не призводить до позитивних результатів.

Дослідники встановили, що емоційно насичений матеріал запам'ятовується краще ніж нейтральний. Для цього необхідно не викликати емоційність різними засобами ззовні, а насичувати студентів об'єктивно значущим для них матеріалом зсередини. В нагоді стануть проблемні ситуації, що провокуватимуть емоційний відгук у студентів: цікавість, допитливість, впевненість, сумнів, здивування, і т. ін..

Велике значення в процесі формування інтересу до вивчення іноземних мов має суб'єктивне сприйняття студентами важливості знань що вони набувають. Інколи сучасні студенти не усвідомлюють практичної цінності володіння іноземною мовою. Досягнути якихось успіхів без зацікавленості в предметі, дуже складно, або взагалі не можливо.

Зниження зацікавленості до вивчення іноземної мови пояснюється тим, що в учбовому процесі майже не використовується фактор практичного застосування набутих знань. Ця проблема легко вирішується шляхом запровадження сучасних комп'ютерних технологій та мультимедіа.

Зупинимось на найважливіших методах стимулювання пізнавального процесу при вивченні іноземних мов:

- комунікативний метод;
- метод проектів;
- інтерактивні методики навчання («мозковий штурм», ділові та рольові ігри, дебати, кейс-технологій (case study), круглий стіл, тощо.);

- технологія співпраці;
- цифрові технології.

Американський дослідник Девід Крістал в своїй роботі «Мова та Інтернет» доводить доцільність використання інтернет-технологій в викладанні іноземних мов. Він стверджує, що спілкування онлайн необхідне для вдосконалення мовленевих навичок. Це значно підвищує мотивацію до вивчення мови.

Веб-ресурси також стануть у пригоді для вдосконалення навичок письма, оскільки ресурси мережі надають можливості для такого спілкування.

Для формування пізнавального інтересу в процесі навчання іноземним мовам доцільним є також використання методу проектів, коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проект, тобто активно включається в процес комунікативної діяльності. Учбовий проект – це комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та інших видів роботи, що виконуються студентами самостійно з ціллю практичного або теоретичного рішення поставленої проблеми.

Основними цілями проектної методики є:

- 1) самовираження і самовдосконалення студентів, підвищення мотивації до навчання, формування пізнавального інтересу;
- 2) реалізація на практиці набутих вмінь та навичок, розвиток мови, вміння грамотно і аргументовано викласти досліджуваний матеріал, вести дискусійну полеміку;
- 3) демонстрація рівня культури, освіченості, соціальної зрілості.

Виділяють кілька видів проектів:

- 1) рольові ігри, драматизації, інсценування (казки, телешоу, свята, музичні вистави і т.ін.)
- 2) дослідницькі (країнознавство, узагальнення наукових знань, історичні, екологічні і т.ін.)
- 3) творчі (твори, переклади, сценарії, стінгазети и т.ін.)
- 4) мультимедійні презентації.

Проектний метод допомагає розвинути мовленеві і інтелектуальні

здібності, стійкий інтерес до вивчення мови, потребу в самоосвіті. В підсумку передбачається досягнення комунікативної компетенції, тобто, певного рівня мовних, краєзнавчих, соціокультурних знань, комунікативних вмінь і мовленевих навичок, що робить можливим іншомовне спілкування.

Аналізуючи застосування методу проектів в сучасних закладах вищої освіти, можна вважати, що це один з найпотужніших стимулів мотивації до вивчення іноземних мов, найбільш творчий вид діяльності, оскільки в роботу над проектом залучені всі студенти, незалежно від здібностей та рівня мовної підготовки. Вони використовують на практиці набуті знання і сформовані мовленеві навички та вміння, творчо переосмислюючи и примножуючи їх. Проектна методика потребує від викладача ретельної підготовки, професійної майстерності, ерудиції. Одним з головних умов ефективності учбової діяльності є досягнення доброзичливої атмосфери, взаєморозуміння, довіри, творчості, захоочення студентів до пізнавальної активності

В сучасному розумінні навчальний проект - це інтегрований дидактичний засіб розвитку, навчання і виховання, котрий дозволяє виробляти і розвивати специфічні вміння та навички: проблематизації, планування, самоаналізу і рефлексії, презентації, дослідницької роботи. Використання проектної методики можна вважати також однією з складових гуманізації освітнього процесу, оскільки студенти з різними рівнями мовної підготовки беруть участь в роботі на рівні своїх можливостей.

Розповсюдження комп'ютерних технологій та глобальної мережі Інтернет надає викладачам та студентам безліч можливостей для вдосконалення учбового процесу та формування пізнавальних інтересів. Розробка проблеми стимулювання пізнавального інтересу зумовлена вимогами до сучасної освіти.

Пізнавальний інтерес виступає одним з основних стимулів навчання. Використання інтересу, зацікавленості студентів є необхідною умовою для досягнення успіхів в вивченні іноземних мов. Багато хто з викладачів недооцінює важливість пізнавального інтересу і не включає його розвиток в число основних педагогічних задач, не проводить систематичної, цілеспрямованої роботи

для його стимулювання. При відсутності інтересу значно знижується якість навчання, набуті знання швидко забуваються, а вміння та навички втрачаються. Тому, для успішного навчання студентів необхідно, перш за все, зацікавити в оволодінні іноземною мовою. Використання нетрадиційних занять, інтернет-технологій, методу проектів здатне забезпечити необхідні умови для активізації пізнавальної діяльності кожного студента та підвищити якість навчання іноземним мовам.

Література:

1. Казачінер О.С. Формування пізнавального інтересу в учнів з низькою мотивацією вивчення іноземної мови в середній загальноосвітній школі./Наукові записки к-ри педагогіки № 38 - 2015 р., с. 110-119.
2. David Crystal. Language and the Internet. Cambridge University Press, Second edition, 2006 - 272 с.
3. Соколова Э. Я. Анализ потенциала интернет-ресурсов в обучении иностранному языку // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. - 2015. - № 5-4. - С. 607-610. - URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=7179>.
4. Полат Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина., М. Ю. Бухаркина.Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. вузов / - 2-е изд. - М.: Академия, 2008. - 368 с.
5. Зайченко М.В. Пробудимо бажання вчитися./Пирятин, 2011р.
6. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. - СПб.: Питер, 2002. - 720 с.
7. Зимняя И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. - М.: Просвещение, 2002. - 160 с.
8. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия): учебно-методическое пособие. - М.: Изд-во психол.-соц. института; Воронеж: МОДЭК, 2002. - 352 с.
9. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. - М., 2000. - № 23. - С. 3-9.

